Kartlegging av naturverdier ved Leirskallen alpinanlegg, Oslo kommune

Anders Thylén / Morgan Amundsen

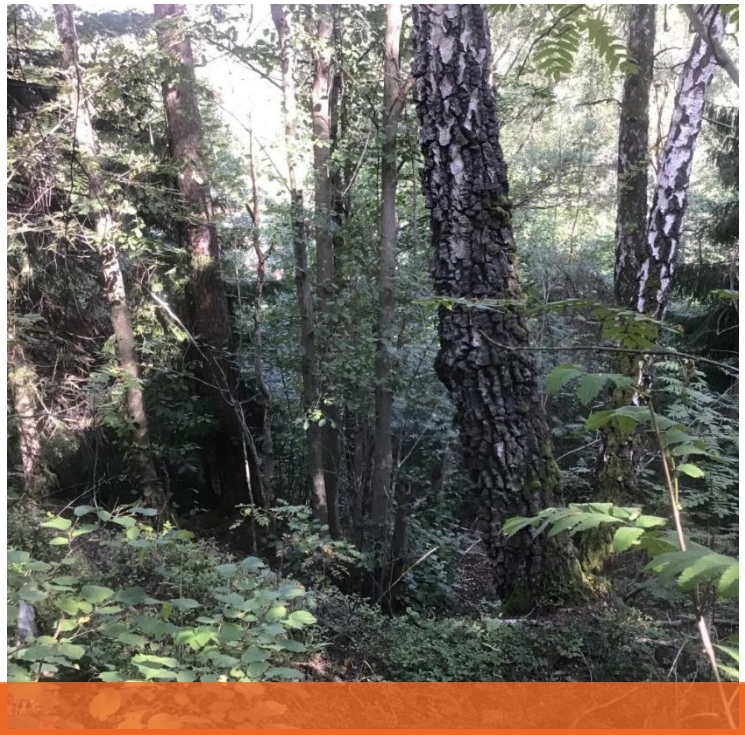

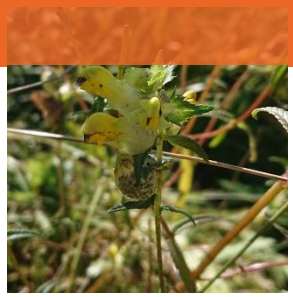

Biofokus rapport 2025–030

Kartlegging av naturverdier ved Leirskallen alpinanlegg, Oslo kommune

Forfattere: Anders Thylén / Morgan Amundsen

Publisert: 12.05.2025
Antall sider: 23 sider
Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Oslo kommune

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Thylén, A. og Amundsen, M. 2025. Kartlegging av naturverdier ved Leirskallen alpinanlegg, Oslo kommune. Biofokus-rapport 2025-030. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Leirskallen / Blandingsskog / Neslesommerfugl / Lodnevaniljerot / Storengkall. Foto: Anders Thylén

Biofokus rapport 2025–030
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-483-8

Biofokus

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Bymiljøetaten i Oslo kommune kartlagt naturverdier ved Leirskallen alpinanlegg i Oslo kommune. Anders Thylén har vært prosjektansvarlig og ansvarlig for feltarbeid og utarbeiding av rapport. Morgan Amundsen har bistått i rapportskrivingen. Biofokus takker for samarbeidet med Kjell Isaksen og Bård Bredesen, som har vært kontaktpersoner hos oppdragsgiver.

Oslo, 12. mai 2025

Anders Thylén

Rik blandingsskog med hassel ved Leirskallen alpinanlegg. Foto: Anders Thylén.

Sammendrag

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Bymiljøetaten i Oslo kommune kartlagt naturverdier ved Leirskallen alpinanlegg i Oslo kommune, i forbindelse med planer for endret arealbruk (terrengsykling og diskgolf).

Det var fra tidligere ikke registrert noen naturtyper innenfor planområdet, men derimot en lokalt viktig viltlokalitet. I forbindelse med kartleggingen i 2024 ble det opprettet to naturtypelokaliteter, hvorav den ene er avgrenset som den rødlistede naturtypen slåttemark (CR) og den andre består av rik, gammel blandingsskog.

Det er enkelte forekomster av rødlistearter i området, men uten noen funn som peker seg veldig ut. Det er et stort antall fremmede arter innenfor planområdet. Stedvis er disse svært problematiske og tiltak for bekjempelse bør vurderes.

Både terrengsykling og diskgolf risikerer å påvirke naturverdiene i området negativt, både ved direkte arealinngrep og slitasje. Avhengig av hvordan tiltakene plasseres og utformes antas det at terrengsykling vil gi en sterk påvirkning i en smal bane, men kan i viss grad kanaliseres til å unngå de mest verdifulle partiene, mens discgolf vil risikere å gi en mer diffus slitasje med en negativ påvirkning over tid.

Mulige tiltak for å styrke naturverdiene i området vil kunne være å begynne å skjøtte slåttemarken som eng, og å bekjempe fremmede problematiske arter.

Innhold

1 Innledning 6

2 Metode 8

3 Resultater 9

3.1 Naturtyper etter DN-håndbok 13 9
3.2 Rødlistede naturtyper 11
3.3 Grønnstruktur og landskapsøkologi 11
3.4 Artsmangfold 12
3.5 Fremmede arter 13

4 Diskusjon 15

4.1 Samlet vurdering av naturverdiene 15
4.2 Vurdering av planer om endret arealbruk 16
4.3 Generelt om hensyn og skjøtsel 17

5 Referanser 17

Vedlegg 1. Naturtypebeskrivelser 18

Vedlegg 2. Kategorier for rødlistearter 21

Vedlegg 3. Kategorier for fremmede arter 22

1 Innledning

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Bymiljøetaten i Oslo kommune gjennomført kartlegging av naturverdier i området ved Leirskallen alpinanlegg (figur 2). Bakgrunnen for undersøkelsen er at det vurderes tilrettelegging av disksport og/eller terrengsykling i området. Området ble, som en del av et større område, kartlagt for naturtyper og vilt i 2020 (Thylén, 2020). Det ble ikke avgrenset noen naturtypelokaliteter innenfor undersøkelsesområdet ved kartleggingen i 2020, men store deler ble vurdert som et lokalt viktig viltområde for fugler (figur 1).

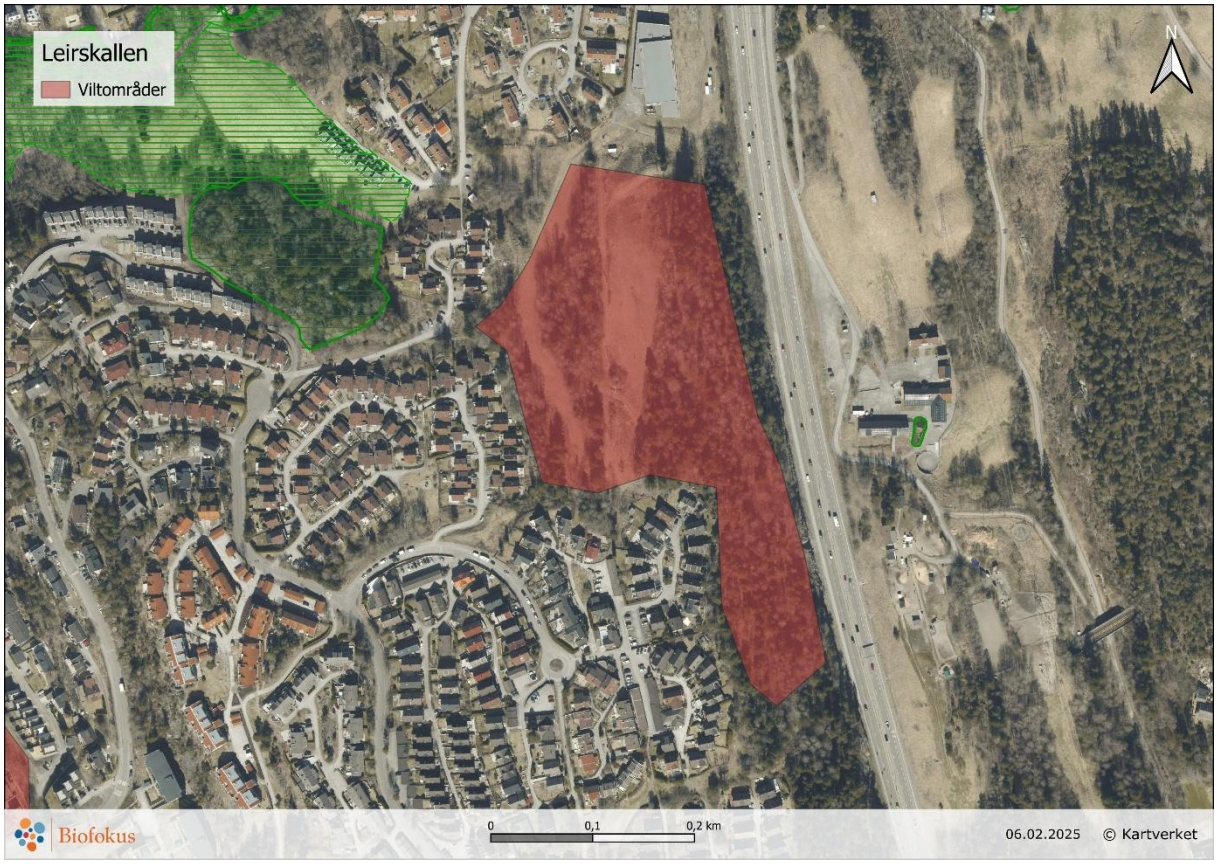

Figur 1. Viltområde av lokal betydning for fugler, registrert i 2020.

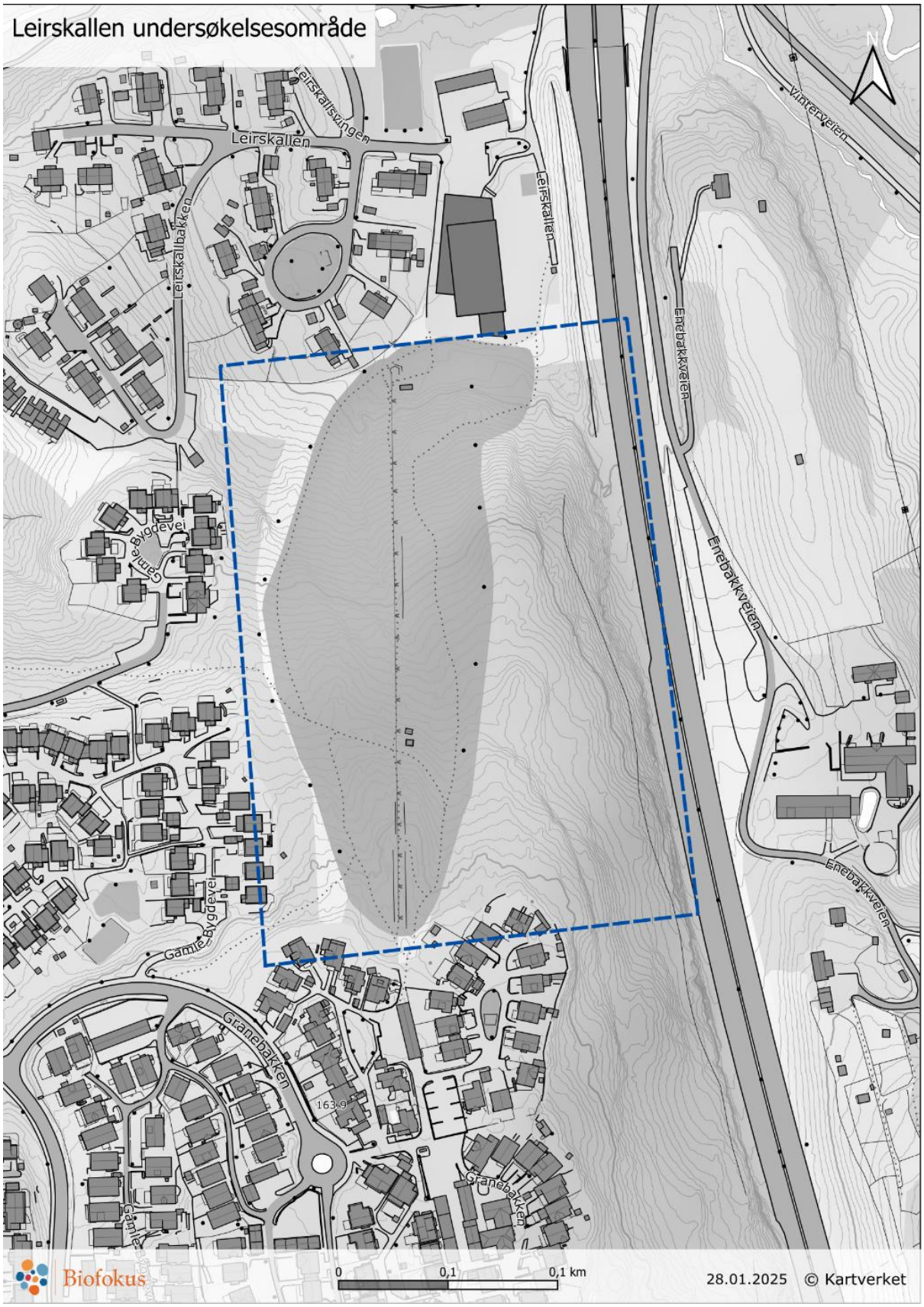

Figur 2. Undersøkelsesområdet i 2024 ved Leirskallen alpinanlegg (blå stiplet linje).

2 Metode

Kartleggingstema

Arbeidet har omfattet kartlegging av:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (viktige naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning, 2007) med tilhørende oppdaterte faktaark (Miljødirektoratet, 2015).
- Levesteder for rødlistearter. Rødlistekategorier følger gjeldende norsk rødliste for arter (Artsdatabanken, 2021). Se vedlegg 2 for forklaring av kategorier.
- Forekomster av fremmede arter iht. Fremmedartslista 2023 (Artsdatabanken, 2023). Se vedlegg 3 for forklaring av kategorier.

Kartlegging etter DN-håndbok 13

Metoden for naturtypekartlegging følger DN-håndbok 13, revidert utgave (Direktoratet for Naturforvaltning, 2007). Det henvises til denne og da spesielt kapitlene 2-6 for en nærmere redegjørelse av kriterier for utvelgelse av naturtyper og verdisetting av dem. I forbindelse med revidering av DN-håndboka er det utarbeidet utkast til nye faktaark for alle terrestre naturtyper (Biofokus, 2014; Miljødirektoratet, 2015), og disse er brukt som grunnlag for verdisetting.

Følgende kriterier er viktige ved utvelgelse av viktige naturtyper:

- Naturtypers sjeldenhet nasjonalt og lokalt.
- Forekomst av viktige nøkkelelementer.
- Viktige forekomster av signalarter eller rødlistede arter.
- Områdets topografiske og geografiske plassering.
- Områdets evne til å fylle en funksjon for bevaring av biologisk mangfold.

Systemet for verdisetting av kartlagte naturtypelokaliteter har tre verdikategorier: Svært viktig – A, Viktig – B, Lokalt viktig – C. Metoden gir følgende kriterier for rangering av lokaliteter innen en naturtype:

- Størrelse og velutviklethet
- Grad av tekniske inngrep
- Forekomst av rødlistearter
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt).

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området, bl.a. Naturbase og Artskart, historiske flybilder etc.

Feltkartlegging i området ble utført av Anders Thylén 30. august 2024. Kartlagte naturtyper ble avgrenset og beskrevet, og videre rapportert til Bymiljøetaten i Oslo. Artsfunn er tilgjengeliggjort i Artskart via Biofokus sin egen database (BAB).

3 Resultater

3.1 Naturtyper etter DN-håndbok 13

Hele undersøkelsesområdet er undersøkt i felt i 2024. I prosjektet ble to nye naturtypelokaliteter opprettet (figur 3 og tabell 1). Fulle naturtypebeskrivelser for disse finnes i Vedlegg 1.

Deler av den østre alpinbakken har en relativt rik engflora og er kartlagt som slåttemark, med verdi som lokalt viktig (C-verdi). Det kan diskuteres om slåttemark er riktig naturtype, men dette arealet har uansett preg og en artssammensetning tilknyttet seminaturlig eng iht. Natur i Norge (NiN), og det utgjør muligens et restareal fra det kulturlandskapet som var her før alpinbakken ble anlagt.

Skogen øst for alpinanlegget er en blandingsskog, i partier dominert av furu og/eller gran, men med stort innslag av både boreale og edle løvtrær. Den ble i 2024 kartlagt som lavlandsblandingsskog, og vurdert som viktig (B-verdi). Naturkvalitetene består til dels i at den i stor grad har lågurtpreg med bl.a. mye hassel og relativt urterik vegetasjon, og til dels av et betydelig innslag gamle, grove trær og død ved. Lokaliteten ble ikke vurdert som naturtype ved kartleggingen i 2020, kun som viltområde. Mer grundig kartlegging og flere artsfunn er hovedgrunnen til endret status i 2024.

Tabell 1. Oversikt over naturtypelokaliteter i undersøkelsesområdet. Beskrivelser finnes i vedlegg.

Lok.nummer	Områdenavn	Naturtype	Utforming	Verdi	Areal (daa)
030114558	Leirskallen skibakke	Slåttemark		Lokalt viktig	2,65
030114559	Leirskallen øst	Gammel lavlandsblandingsskog	Furu-lavlandsblandingsskog	Viktig	11,21

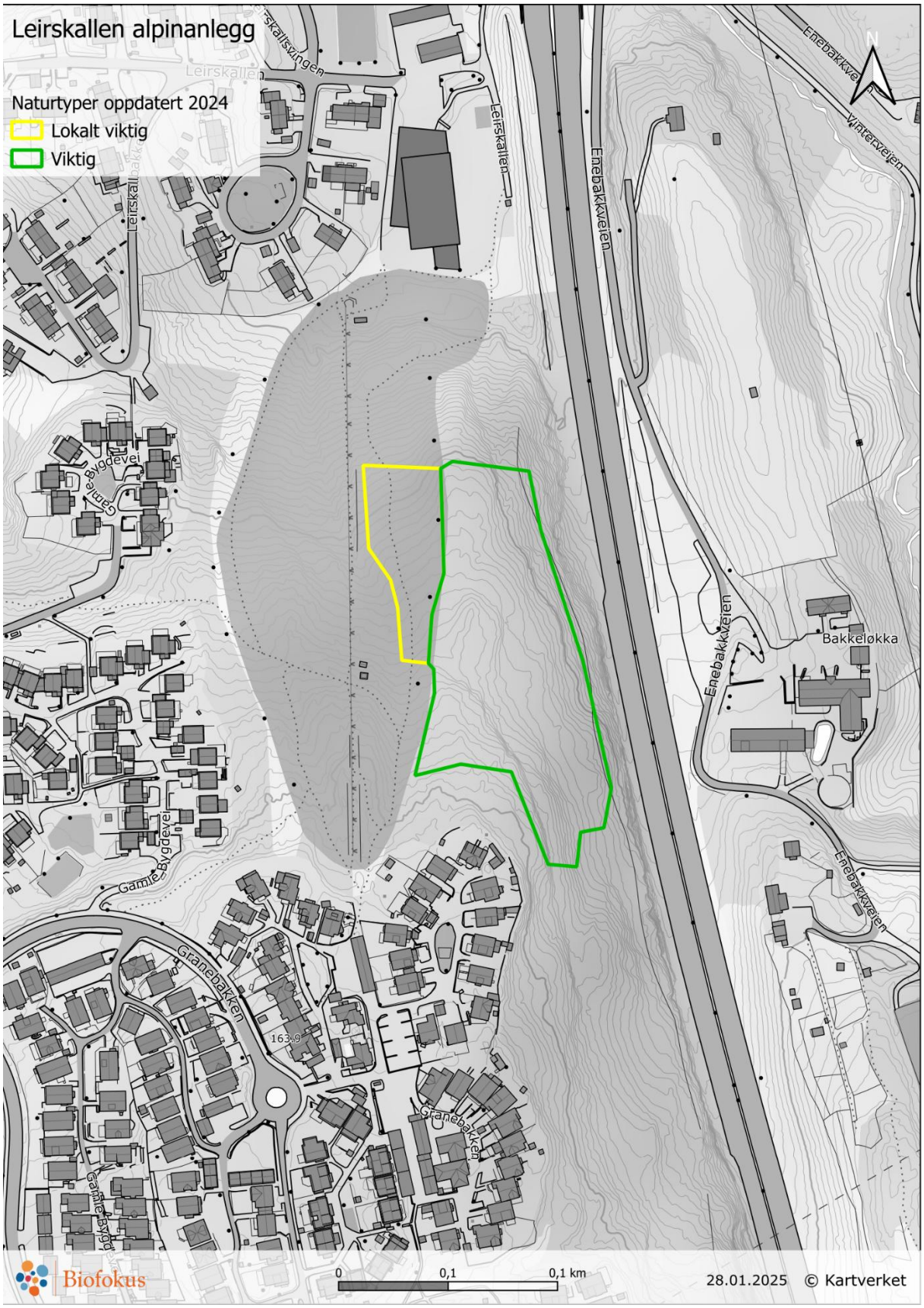

Figur 3. Naturtyper avgrenset ved Leirskallen alpinanlegg.

3.2 Rødlistede naturtyper

Norsk rødliste for naturtyper (Artsdatabanken, 2018) lister naturtyper og landformer som har risiko for å gå tapt fra Norge. Den er utarbeidet av Artsdatabanken i samarbeid med fageksperter. I undersøkelsesområdet er det avgrenset et område som er en rødlistet naturtype. Området Leirskallen skibakke (figur 3) er avgrenset som slåttemark, en kritisk truet (CR) naturtype. I tillegg har deler av blandingsskogen i Leirskallen øst innslag av NiN-typen svak bærlyng-lågurtskog med furudominans, hvilket hører til den rødlistede naturtypen kalk- og lågurtfuruskog (sårbar - VU).

Figur 4. Slåttemark i skibakken. Foto: Anders Thylén

3.3 Grønnstruktur og landskapsøkologi

Skogen i østre del av planområdet er del av en smal skogstripe langs E6 som binder sammen grøntområdene ved Steinbråten/Mortensrud med Ljanselva ved Leirskallen. Denne grønnstrukturen har en viss funksjon for rådyr, mellomstore pattedyr som rødrev og grevling, samt for fugler, men den er ikke en viktig trekkrute for f.eks. elg (Thylén, 2020).

Området ved alpinbakken har et mosaikkartet preg med åpne «engpregede» arealer i selve bakken, mindre skogteiger og det større skogbeltet i øst. Denne variasjonen i habitater var mye av grunnen til at området ble kartlagt som et lokalt viktig viltområde i 2020 (Thylén, 2020). Området kan dermed ha en funksjon for flere ulike dyregrupper som fugler og mindre/mellomstore pattedyr, og i tillegg både for

skogarter, kulturlandskapsarter og de som trenger en kombinasjon av skog og åpnere landskap. Det er likevel i hovedsak vanlige arter som er registrert i området.

I de åpne gressarealene i alpinbakken er det i tillegg til lokaliteten kartlagt som slåttemark flekkvis partier med rikere flora, med arter som f.eks. hvitmaure og i fuktige partier hvitbladtistel. Sistnevnte er en god nektarplante for insekter.

De mindre skogholtene har innslag av edelløvtrær som hassel, og partier med lågurtflora. For eksempel ble trollbær funnet her.

3.4 Artsmangfold

Det ble registrert tre rødlistede arter i området i forbindelse med feltarbeidet i 2024 (tabell 2). For beskrivelser av kategoriene i rødlista, se vedlegg 2. En av de rødlistede artene som ble registrert var vaniljerot (nær truet - NT), underarten lodnevaniljerot (figur 4). Det er fra tidligere ikke dokumentert andre rødlistearter fra undersøkelsesområdet. Piggsvin (NT) er registrert i 2009 langs E6 som grenser til området, den er også hyppig registrert ved Bergkrystallen like nord for planområdet. Det er derfor ikke utenkelig at piggsvin også bruker områder innenfor planområdet.

Figur 5. Lodnevaniljerot fra blandingsskogen.

I Leirskallen øst er det en variert treslagssammensetning hvor både ask (sterkt truet - EN) og alm (EN) forekommer sparsomt. Det er i partier relativt rik lågurtflora med bl.a. firblad, leddved og tysbast, i tillegg til lodnevaniljerot (NT).

Området Leirskallen skibakke er relativt artsrikt, med preg av høyvokste og til dels fuktighetskrevende urter som mjødurt og hvitbladtistel, men også med en del mer lavvokste og typiske engarter som hvitmaure, tiriltunge og kjerteløyentrøst. Det mest spesielle av arter er forekomst av en relativt stor bestand av storengkall, som er lokalt/regionalt sjelden, men ikke rødlistet. Den varierte floraen samt nærheten til skogen i Leirskallen øst, gjør at området har potensial som levested for insekter og til dels også fugl.

Tabell 2. Rødlistearter registrert i området i forbindelse med feltarbeid gjennomført i 2024 og uttak fra artskart 05.02.2025.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Senest registrert
Karplanter	*Fraxinus excelsior*	ask	EN	2024

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Senest registrert
	Monotropa hypopitys subsp. hypopitys	lodnevaniljerot	NT	2024
	Rhinanthus angustifolius	storengkall	LC	2024
	Ulmus glabra	alm	EN	2024

3.5 Fremmede arter

Elleve forskjellige fremmede arter ble registrert i forbindelse med undersøkelsen, og ytterligere én art er kjent fra området fra før (tabell 3). Det er spredte forekomster av fremmede arter i store deler av undersøkelsesområdet, samt at det er noen større forekomster av spesielt kanadagullris (figur 6 og 7). Kanadagullris, hvitsteinkløver, hagelupin og russekål vokser mest i de åpne partiene, mens fremmede mispler og buskhyll vokser spredt i skogen. For beskrivelser av kategoriene i fremmedartslista, se vedlegg 3.

Tabell 3. Fremmede arter registrert i planområdet i forbindelse med feltarbeid gjennomført i 2024 og uttak fra artskart 05.02.2025.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Sist registrert
Karplanter	*Lysimachia punctata*	fagerfredløs	SE	2024
Karplanter	*Melilotus albus*	hvitsteinkløver	SE	2024
Karplanter	*Solidago canadensis*	kanadagullris	SE	2024
Karplanter	*Bunias orientalis*	russekål	SE	2024
Karplanter	*Cotoneaster divaricatus*	sprikemispel	SE	2024
Karplanter	*Cotoneaster lucidus*	blankmispel	SE	2024
Karplanter	*Lupinus polyphyllus*	hagelupin	SE	2024
Karplanter	*Arctium tomentosum*	ullborre	SE	2024
Karplanter	*Sambucus racemosa*	buskhyll	SE	2024
Karplanter	*Swida alba*	sibirkornell	SE	2024
Karplanter	*Odontites vulgaris*	engrødtopp	SE	2024
Bløtdyr	*Arion vulgaris*	brunskogsnegl	SE	2023

Einstape er en naturlig hjemmehørende art i Norge, men i enger med svak eller uteblitt hevd og på f.eks. hogstflater kan den raskt spre seg og danne tette bestander. I alpinbakken er det partier med tette forekomster av einstape, noe som på sikt kan true engvegetasjonen.

Figur 6 Fremmede arter er funnet spredt i store deler av undersøkelsesområdet. Noen områder er totaldominert av kanadagullris.

Figur 7. Kanadagullris dominerer flere steder. Foto: Anders Thylén.

4 Diskusjon

4.1 Samlet vurdering av naturverdiene

Grøntarealene i hele planområdet har generelt en viktig økologisk funksjon. Variasjonen av arealer med skog og åpne arealer med urterik vegetasjon er generelt gunstig for naturmangfoldet. Mange arter av f.eks. fugler og insekter er avhengig av begge typen arealer, da engarealene blir brukt som matfat, mens skogarealene fungerer som ly og reirhabitat.

Store deler av planområdet var vurdert som et lokalt viktig viltområde allerede i 2020. De to nykartlagte naturtypelokalitetene er begrunnet i bedre data om artsmangfoldet i området. De nye registreringene gir en bedre presisering av hvor de viktigste naturverdiene i området er, selv om helheten (viltområdet) fortsatt har samme status. Slåttemark er en truet naturtype, men da lokalitetsverdien for Leirskallen er lav, har den ikke status som utvalgt naturtype (kun slåttemark med A- og B-verdi er utvalgt).

4.2 Vurdering av planer om endret arealbruk

Biofokus har ikke hatt tilgang til noen konkrete planer for terrengsykling eller diskgolfbane. Det er derfor i denne rapporten kun gjort en sårbarhetsvurdering for endret arealbruk.

De to naturtypelokalitetene er begge sårbare for direkte fysiske inngrep, nedbygging og installasjoner som innebærer tap av natur. Begge er også sårbare for slitasje. Både engvegetasjonen og den urterike floraen i blandingsskogen vil ta skade av omfattende ferdsel og tråkk. I alpinbakken er jordsmonnet i stor grad leirete og med mye fuktighet. Omfattende tråkk og sykling, spesielt i perioder på året, vil gi stor slitasje på vegetasjon og jordsmonn. Både i skogen og i alpinbakken går det svakt markerte stier som ikke ser ut til å være mye brukt.

Hva gjelder terrengsykkelbane så avhenger påvirkningen mye av hvordan den utformes. Hvor bred den skal bli, hvordan den skal markeres og i hvilken grad det skal gjøres grunnarbeider.

I utgangspunktet regner vi med at sykkelbanen er ganske smal. Slitasjen i selve banen vil bli svært omfattende. I alpinbakken vil det som nevnt enten bli svært mye slitasje, eller så må man gjøre noe med underlaget i banen. Det bør uansett være mulig å legge banen slik at den ikke berører slåttemarken. En diskgolfbane vil trolig innebære mer spredt ferdsel og slitasje i en bredere løype. Kanskje kan kurvene likevel plasseres slik at ferdsel i slåttemarken unngås eller begrenses. Slåttemarken kunne ev. vært avgrenset i terrenget med f.eks. et enkelt taugjerde, for å begrense ferdsel. Det bør i tilfelle også settes opp et informasjonsskilt.

I skogen vil det trolig være vanskeligere å kanalisere ferdselen for å helt kunne unngå skader på vegetasjonen i naturtypelokaliteten. Den urterike vegetasjonen forekommer ganske spredt i området. Også her er det noen partier hvor grunnen er fuktig og leirete, og hvor det fort blir dype spor. En sykkelbane regner vi med vil innebære slitasje i en smal løype, og påvirkningen blir dermed på et begrenset areal av skogen. Forutsatt at løypen fastsettes i samråd med biolog vil man trolig kunne unngå i hvert fall deler av de mest artsrike partiene. Det er også viktig at det gjøres tydelig at banen er begrenset i bredde og at den ikke på sikt får vokse seg utover. Tydelig og klar kanalisering vil være en forutsetning for å legge en sykkelbane i området.

En diskgolfbane i skogen vil innebære en noe mer ekstensiv og diffus slitasje enn en sykkelbane. Erfaring fra andre diskgolfbaner er at denne slitasjen over tid blir ganske betydelig og spredt over et stort areal. I dette tilfellet vil det kunne innebære en trivialisering av den urterike floraen i skogen. Diskgolf vil trolig også kunne være forstyrrende for fuglelivet, spesielt i hekkesesongen.

Et tiltak som kunne styrke naturverdiene i området ville være å begynne å skjøtte slåttemarken som eng, se 4.3. I den grad det skal etableres ny virksomhet i området bør dette være et krav.

Oppsummering

Oppsummert så vil både terrengsykling og diskgolf risikere å påvirke naturverdiene i området negativt, både ved direkte arealinngrep og slitasje. Avhengig av hvordan tiltakene plasseres og utformes antas det at terrengsykling vil gi en sterk påvirkning i en smal bane, men kan i viss grad kanaliseres til å unngå de mest verdifulle partiene, mens diskgolf vil risikere å gi en mer diffus slitasje over et større areal med en negativ påvirkning over tid.

4.3 Generelt om hensyn og skjøtsel

Fremmede invasive arter er et generelt problem innenfor planområdet. Det bør, uavhengig av dette prosjektet, vurderes å sette inn tiltak med bekjempelse av de mest problematiske artene/populasjonene. Dette gjelder f.eks. området med kanadagullris avgrenset i figur 5.

For å ivareta engvegetasjonen i slåttemarken bør den skjøttes med én eller to årlige slåtter, og slåtteavfallet må rakes opp og fjernes.

5 Referanser

Artsdatabanken. (2018). *Norsk rødliste for Naturtyper 2018*. https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper

Artsdatabanken. (2021). *Norsk rødliste for arter 2021*. https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/

Artsdatabanken. (2023, august 11). *Fremmede arter i Norge—Med økologisk risiko 2023.* https://www.artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023

Biofokus. (2014). *Naturtyper i skog: Utkast til faktaark for skogtyper i revidert DN-håndbok 13, pr 30.12.2014*. Miljødirektoratet.

Direktoratet for Naturforvaltning. (2007). *Kartlegging av naturtyper—Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. Utgave 2006 (oppdatert 2007)*. Direktoratet for Naturforvaltning. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf

Miljødirektoratet. (2015). *Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann.* (s. 38).

Thylén, A. (2020). *Kartlegging av vilt og naturtyper på Mortensrud, Oslo kommune. BioFokus-rapport 2020-16. Stiftelsen BioFokus. Oslo*.

Vedlegg 1. Naturtypebeskrivelser

Leirskallen skibakke

Slåttemark – Verdi: C Areal: daa 2,65

Innledning: Lokaliteten er nykartlagt av Anders Thylén, Biofokus, etter feltarbeid i 2024 i forbindelse med planer for oppgradering av skianlegget på Leirskallen. Definisjon og verdisetting av naturtypen følger DN-håndbok 13 (utkast til revidert faktaark fra 2024/2015). Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter 2021 og Norsk rødliste for naturtyper 2018.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Området ligger ved Leirskallen alpinanlegg i Søndre Nordstrand bydel i Oslo. Den består av fuktengpreget vegetasjon i en nordvendt skråning i selve alpinbakken.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er kartlagt som slåttemark. Historikken slåtte-/beitemark er usikker, men slått kan virke mest relevant i en slik fuktig engbakke, og vil være mest egnet skjøtsel i dag med tanke på de artene som forekommer. Med tanke på at det er gjort en del planeringstiltak kunne lokaliteten alternativt vært kartlagt som Engpreget erstatningsbiotop. Aktuelle kartleggingsenheter iht. NiN2 er svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (ev. med svakt preg av gjødsling) og til dels kalkrik fukteng med klart hevdpreg og svakt preg av gjødsling. Vurdert etter vegetasjonstypene til Fremstad ville den kommet inn under G13 — frisk, næringsrik “natureng”. Engen har hovedsakelig frisk-fuktengpreg med høystaudevegetasjon, og enkelte mer grunnlendte partier og berg i dagen.

Artsmangfold: Det er en relativt artsrik, men høyvokst engflora på lokaliteten, med arter som mjødurt, hvitbladtistel, sløke, skogkløver, hvitmaure, firkantperikum, skjermsveve, skogstorkenebb, marikåper, fuglevikke, gjerdevikke, prestekrage, skogsveve, tiriltunge, blåknapp, knollerteknapp og kjerteløyentrøst. Av mer spesielle arter ble det funnet en god del storengkall. Urterike arealer med viktige nektarplanter gir et visst potensial for insekter. Det mosaikkpregede området med skogholt og åpne engarealer kan også ha en viktig funksjon for fugler.

Bruk tilstand og påvirkning: På 1930-tallet var området (iht. historiske flyfoto) trolig fortsatt kulturmark, men det er usikkert om det var beite- eller slåttemark. På alpinanleggets nettside er historikken omtalt https://www.leirskallen.no/om. Nordstrand IF leide arealet som skibakke fra 1930. Området ble da omtalt som utmark. På 1940-tallet var det en hoppbakke i østkant av lokaliteten. Hoppbakken var i bruk fram til 1972, da det første skitrekket ble satt i gang. I 1982 ble det utført et større planeringsarbeid for å gi både heisen og bakken en bedre profil.

Vi har ikke opplysninger om hvordan alpinbakken skjøttes hva gjelder vegetasjon, men det antas at i hvert løvoppslag og busker ryddes. Det forekommer noen partier med tette bestander av einstape i bakken, men disse er holdt utenom avgrensningen.

Fremmede arter: Det er store bestander av kanadagullris (SE) i skibakken, men foreløpig få individer innenfor avgrensningen.

Del av helhetlig landskap: Kun den mest sammenhengende urterike delen av alpinbakken er inkludert i avgrensningen. Urterike flekker finnes spredt i bakkene for øvrig. De åpne engbakkene danner sammen med skogene rundt et mosaikkpreget natur- og kulturlandskap, med små skogholt, løvtrerike

kantsoner, eldre skog, fuktige enger, bergknauser m.m. Den store variasjonen kan ha en landskapsøkologisk funksjon, bl.a. for fugler og insekter.

Verdivurdering: Lokaliteten er et lite engareal, med relativt rik flora. Storengkall er lokalt/regionalt sjelden, men det er ellers ikke funnet rødlistearter eller spesielt krevende arter. Området er ev. noe påvirket av tidligere bakkeplanering, og det forekommer en del fremmede arter og problemarter. Lokaliteten vurderes som lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Området bør holdes åpent og skjøttes som eng. Det vil si at det bør slås én eller to ganger per år; første slått bør skje tidligst 15. juli. Slåtteavfall må fjernes fra engarealet. Det bør vurderes tiltak for å redusere mengden kanadagullris og einstape i området.

Leirskallen øst

Gammel lavlandsblandingsskog – Furu-lavlandsblandingsskog Verdi: B Areal: daa 11,21

Innledning: Lokaliteten er nykartlagt av Anders Thylén, Biofokus, etter feltarbeid i 2024 i forbindelse med planer for oppgradering av skianlegget på Leirskallen. Definisjon og verdisetting av naturtypen følger DN-håndbok 13 (utkast til revidert faktaark fra 2024/2015). Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter 2021 og Norsk rødliste for naturtyper 2018.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Området ligger ved Leirskallen alpinanlegg i Søndre Nordstrand bydel i Oslo. Den består av et skogholt som ligger mellom alpinbakken og Europaveien.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er kartlagt som gammel lavlandsblandingsskog med utforming furu-lavlandsblandingsskog, men dominerende treslag varierer. Dominerende kartleggingsenhet iht. NiN2 er svak bærlyng-lågurtskog, men her finnes også innslag av lågurtskog og svak lågurtskog. Det er variert treslagssammensetting, med et øvre kronesjikt av furu, gran, osp og bjørk, noe spisslønn, selje, rogn. Ask (EN) og alm (EN) forekommer fåtallig. I store deler av lokaliteten er det et undersjikt av hassel. Osp dominerer langs kanten mot alpinbakken, mens lågurtskog med hassel og gran forekommer i sørøst. Det er relativt mange grove trær av furu (enkelte opp mot 60-65 bhd.), bjørk, osp og gran. Det er mange grove hasselkjerr, og en del død ved av hassel. I partier er det en del død ved, mest liggende, men også spredt med gadd og høystubber. Det forekommer til dels død ved av grove dimensjoner, både av furu og osp.

Artsmangfold: Ask forekommer sparsomt og det er enkelte almetrær på lokaliteten. Lodnevaniljerot (NT) vokser også her. Det er i partier relativt rik lågurtflora, med bl.a. tysbast, leddved og firblad, ellers litt mindre krevende krevende lågurtarter. Stor variasjon i treslag, sammen med forekomst av eldre trær og død ved tilsier gode forhold for fugler. Reirhull, trolig til flaggspett, ble observert i gammel osp.

Bruk tilstand og påvirkning: I vestre del var det tidligere hoppbakke fram til 1972, og her er det en løvsuksesjon som er kommet opp etter det. Dagens alpinbakke på vestsiden av lokaliteten har vært i bruk siden 1930-tallet, og her var det tidligere utmark med kulturmark med beite og/eller slått. Eldre flyfoto tilbake til 1937 viser ingen hogst i området. Boligområdet mot sørvest ble trolig bygget på 1980-tallet, og det var større arealer med sammenhengende skog før det. Området har noen stier og en del slitasje fra ferdsel.

Fremmede arter: Rødhyll (SE) og sprikemispel (SE) forekommer spredt, men fåtallig.

Del av helhetlig landskap: Den variasjonsrike skogen utgjør sammen med de åpne engarealene i alpinbakken og små skogteiger og skogkanter et småskala natur- og kulturlandskap med funksjon for flere artsgrupper. Lokaliteten inngår også i en større skogkorridor (langs E6) mellom Mortensrud/Stenbråten i sør og Leirskallen/Ljanselva i nord. Det er uklart hvor viktig denne korridoren er, men den brukes i hvert fall av rådyr og har trolig en viss funksjon for fugler.

Verdivurdering: Liten, men relativt rik og variert lokalitet med blandingsskog. Forekomst av rødlistet karplante og videre potensial for artsmangfold knyttet til gamle trær og død ved, gir grunnlag for å vurdere lokaliteten som viktig (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: For å ivareta og ev. øke naturverdiene bør skogen få utvikles naturlig, uten hogst eller fysiske inngrep. Gamle trær, døde trær og død ved spares. Noe ferdsel er ikke problematisk, men slitasjen bør ikke økes.

Vedlegg 2. Kategorier for rødlistearter

Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken, 2021) lister og vurderer norske arters risiko for utryddelse. For å vurdere en spesifikk arts risiko for utryddelse vurderes grovt sett artens sjeldenhet, tilbakegang og leveområdets størrelse og fragmentering. Målsettingen med den nasjonale rødlisten er å sikre at artene ikke forsvinner fra landet.

Artene på rødlisten er rangert i seks kategorier. Kategoriene viser hvor høy risiko artene i kategorien har for å dø ut, forutsatt at forholdene ikke endres.

Tabell 4. Kategorier for arter som er rødlistet.

RL-kategori	Rødlistekategori	Forklaring
RE	Regionalt utdødd (Regionally Extinct)	Arter som er utdødd som reproduserende i landet. Ifølge IUCN skal denne kategorien kun benyttes når det ikke er spor av tvil om at arten er utryddet i landet. I tillegg skal arten ha reprodusert i Norge de siste 200 årene.
CR	Kritisk truet (Critically Endangered)	Arter som har ekstremt høy risiko for å dø ut (50 % sannsynlighet for utdøing innen 3 generasjoner og minimum ti år)
EN	Sterkt truet (Endangered)	Arter som har svært høy risiko for å dø ut (20 % sannsynlighet for utdøing innen 5 generasjoner, minimum 20 år).
VU	Sårbar (Vulnerable)	Arter som har høy risiko for å dø ut (10 % sannsynlighet for utdøing innen 100 år).
NT	Nær truet (Near Threatened)	En art er nær truet når den ikke tilfredsstiller noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nære ved å tilfredsstille noen av disse kriteriene nå, eller i nær framtid.
DD	Datamangel (Data Deficient)	En art settes til kategori datamangel når usikkerhet om artens korrekte kategoriplassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra og med CR til og med LC.

Tabell 5. Kategorier for arter som ikke er rødlistet.

Kategori	Kategori	Forklaring
NE	Ikke vurdert (Not Evaluated)	Arter som ikke har blitt vurdert. Dette kan for eksempel skyldes dårlig utredet taksonomi, dårlig kunnskapsgrunnlag eller mangel på tilgjengelig kompetanse.
NA	Ikke egnet (Not Applicable)	Arter som ikke skal vurderes på nasjonalt nivå. I hovedsak fremmede arter hvilket er arter som er kommet til Norge ved hjelp av mennesket eller menneskelig aktivitet etter år 1800.
LC	Livskraftig (Least Concern)	Dette er arter som ikke er direkte truet og som har livskraftige bestander i Norge.

Vedlegg 3. Kategorier for fremmede arter

Fremmedartslista for Norge (Artsdatabanken, 2023) lister og risikovurderer arter som bevisst eller ubevisst er innført til Norge ved hjelp av mennesker etter år 1800.

Dette betyr at alle arter som er etablert i norsk natur ved menneskelig aktivitet etter 1800 betegnes som fremmede arter. De fremmede artene blir vurdert etter invasjonspotensial og økologisk effekt, og får angitt en kategori som viser hvilken grad av trussel arten utgjør for norsk natur. Invasjonspotensial angir sannsynlighet for artens spredning og etablering i naturen, og sannsynlig hastighet for invasjonen. Økologisk effekt viser i hvilken grad den fremmede arten kan påvirke stedegne arter og naturtyper.

Tabell 6. Kategorier i Fremmedartslisten for Norge 2023.

FA-kategori	Kategori	Forklaring
SE	Svært høy risiko (Severe impact)	Fremmede arter med svært høy økologisk risiko, er faktiske eller potensielle økologiske skadegjørere med potensial til å etablere seg over store områder.
HI	Høy risiko (High impact)	Fremmede arter med høy risiko har stor spredning med en viss økologisk effekt, eller stor økologisk effekt med en begrenset spredning
PH	Potensielt høy risiko (Potentially high impact)	Fremmede arter med potensielt høy risiko har enten store økologiske effekter, kombinert med et lite invasjonspotensial, eller et stort invasjonspotensial, men ingen kjente økologiske effekter.
LO	Lav risiko (Low impact)	Fremmede arter med lav risiko er ikke dokumentert å ha noen vesentlig negativ påvirkning på norsk natur.
NK	Ingen kjent risiko (No known impact)	Fremmede arter uten kjent risiko har ingen kjent spredningspotensial og ingen kjente økologiske effekter.

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

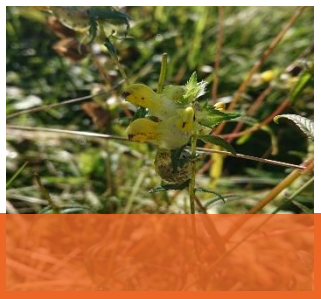

Biofokus rapport 2025–030
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-483-8

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no

Biofokus